

Een vernuftig Utrechts antwoord

Verscholen in het groen van het Zocherplantsoen staan nog drie van de oorspronkelijk vier bastions die ten tijde van keizer Karel V in Utrecht zijn gebouwd. Althans grotendeels dan, want alledrie hebben ze de 450 voorbije jaren niet ongeschonden doorstaan.

Zo verdween in 1840 een groot deel van bastion Sterrenburg dat een te grote belemmering vormde voor de scheepvaart van de Keulsche Vaart. Ook het iets meer naar het oosten gelegen Manenburg werd in de negentiende eeuw zwaar verminkt en ditmaal was de landschapsarchitect J.D. Zocher jr. de grote boosdoener. Want hoewel zijn ontwerp voor het Singelplantsoen vandaag de dag zeer wordt geprezen, ging de aanleg daarvan wel ten koste van de grotendeels middeleeuwse stadsverdediging waarvan sommige delen zelfs teruggingen tot de twaalfde eeuw. Anno 2004 zou die stadsverdediging in zijn geheel natuurlijk als rijksmonument staan ingeschre-

ven. Gelukkig pasten twee zestiende-eeuwse huizen op een heuvel prima in de Engelse landschapsromantiek die Zocher predikte, waardoor Manenburg deels bewaard kon blijven. Het vijfhoekige bastion dat dreigend in het water van de stadsbuitengracht stond, diende echter wel te verdwijnen. Het nog iets meer naar het westen gelegen Zonnenburg kon, als ideale plek voor een nieuwe sterrenwacht en het 150 jaar geleden opgerichte KNMI, wel zijn stenen vijfhoek behouden. Daardoor behield Utrecht gelukkig nog een van de karakteristieke bouwwerken waarvan er vanaf 1540 heel wat in het rijk van Karel V werden gebouwd.

